

BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITY
FACULTY OF LETTERS
DEPARTMENT OF HUNGARIAN LITERATURE

**Tarnóczy István and the Hungarian Devotional
Literature in the 17th century**
SUMMARY

Scientific coordinator:

Prof. Dr. Gábor Csilla

PhD candidate:

Kónya Franciska

CLUJ-NAPOCA

2012

TABLE OF CONTENTS

I. Introduction: the aim of the research.....	Error! Bookmark not defined.
II. Devotional literature of the 17 th century – Review of research	Error! Bookmark not defined.
Methodological considerations	Error! Bookmark not defined.
II.1. Previous researches	Error! Bookmark not defined.
II.1.1. <i>Problems related to literary genre</i>	Error! Bookmark not defined.
II.1.2. <i>The devotional literature as “practical” literature</i>	Error! Bookmark not defined.
II.1.3. <i>Popular meditation themes</i>	Error! Bookmark not defined.
II.2. Methods used in this dissertation.....	Error! Bookmark not defined.
II.2.1. <i>Theological background and the themes of meditations</i>	Error! Bookmark not defined.
II.2.2. <i>Jesuit tradition</i>	Error! Bookmark not defined.
II.2.3. <i>Translations</i>	Error! Bookmark not defined.
III. Tarnóczy István (1626–1689)	Error! Bookmark not defined.
III.1. Biography	Error! Bookmark not defined.
III.2. Books written by Tarnóczy and other texts wrongly attributed to him	Error! Bookmark not defined.
IV. The Latin books of Tarnóczy István.....	Error! Bookmark not defined.
IV.1. Funeral oration: <i>Oratio</i>	Error! Bookmark not defined.
IV.2. Textbook: <i>Philosophia</i>	Error! Bookmark not defined.
IV.3. Series of elogium: the biographies of Saint Stephen, Saint Emeric and Saint Ladislauus of Hungary.....	Error! Bookmark not defined.
IV.3.1. <i>Idea coronata sive Vita S. Stephani primi Regis Et Apostoli Hungarorum</i>	Error! Bookmark not defined.
IV.3.2. <i>Princeps Angelicus, sive vita S. Emerici ducis Hungariae</i>	Error! Bookmark not defined.
IV.3.3. <i>Rex admirabilis, sive vita S. Ladislai Regis Hungariae Historico- Politica</i>	Error! Bookmark not defined.
V. Between two languages: translations.....	Error! Bookmark not defined.
V.1. Two Hungarian translations of the <i>Manuductio ad coelum</i> written by Giovanni Bona.....	Error! Bookmark not defined.
V.1.1. <i>Differences in content</i>	Error! Bookmark not defined.

<i>V.1.2. Lexical and stylistic features</i>	Error! Bookmark not defined.
V.2. Nagy mesterség a jó élet	Error! Bookmark not defined.
<i>V.2.1. Differences in content</i>	Error! Bookmark not defined.
<i>V.2.2. Lexical and stylistic features</i>	Error! Bookmark not defined.
V.3. Conclusions from the comparison	Error! Bookmark not defined.
VI. Hungarian books of meditations and prayers written by Tarnóczy István	Error!

Bookmark not defined.

VI. 1. Titkos értelmű Rósa.....	Error! Bookmark not defined.
<i>VI.1.1. The history and distribution of the Rosary</i>	Error! Bookmark not defined.
defined.	
<i>VI.1.2. The Rosary written by Tarnóczy</i>	Error! Bookmark not defined.
VI.2. Holtig-való barátság	Error! Bookmark not defined.
<i>VI.2.1. Admonitions addressed to the priests, to sick people and relatives</i>	Error! Bookmark not defined.
<i>VI.2.2. Prayer on the deathbed and before execution</i>	Error! Bookmark not defined.
defined.	
VI.3. Jó akarat.....	Error! Bookmark not defined.
<i>VI.3.1. A possible source: the Heliotropium written by Jeremias Drexel</i> . Error!	
Bookmark not defined.	
<i>VI.3.2. Hungarian translation of Latin quotations</i>	Error! Bookmark not defined.
defined.	
VI.4. Választott nyíl.....	Error! Bookmark not defined.
VI.5. Vigyázó Szem.....	Error! Bookmark not defined.
<i>VI.5.1. Recommended meditation themes</i>	Error! Bookmark not defined.
VII. „Ezek a’ praktikák, és módok igen nagyra böcsültetnek...”	Error! Bookmark not defined.
not defined.	

VII.1. Mixing literary genres in the devotional books of Tarnóczy	Error!
Bookmark not defined.	
VII.2. Mystical tradition.....	Error! Bookmark not defined.
VII.3. The use of resources, rhetoric, style.....	Error! Bookmark not defined.
<i>VII.3.1. „Szép és világos példákkal...”</i>	Error! Bookmark not defined.
<i>VII.3.2. Rethoric, style</i>	Error! Bookmark not defined.
VIII. Conclusions	Error! Bookmark not defined.
Bibliography.....	Error! Bookmark not defined.
Sources.....	Error! Bookmark not defined.
Specialized bibliography	Error! Bookmark not defined.
Dictionaries, lexicons	Error! Bookmark not defined.

KEYWORDS:

Tarnóczy István, monograph, devotional literature, meditations, prayer book, preparation for death, Jesuit tradition, Jesuit schools, 17th century, early modern era, translation, translators' attitude, ars moriendi, elogium, Rosary, funeral oration, textbook of philosophy.

THE STRUCTURE OF THE THESES AND THE RESUME

Our doctoral dissertation is intended to be part of and an addition to the recent emerging research concerned with the early modern devotional literature, including the meditative text type. As a starting point, we have presented in a research history overview the major international and Hungarian-language monographs and studies within this field. In addition, we indicated the methodological aspects through which our research is correlated to the previous ones. Our main goal was to present and work up the oeuvre of a lesser known Hungarian Jesuit author of the 17th century meditative literature. The lack of examination of Tarnóczy István's works justified such an undertaking. The poor and sometimes erroneous data about Tarnóczy which can be found in dictionaries and encyclopedias urged the need of such a research. The third chapter of our thesis complements and systematizes the biographical information of the (un)known Jesuit writer. Also, with the intent of clarifying and completing, we listed in a chronological order all the works of Tarnóczy, as well as those writings which were wrongly attributed to him. In fact, some of the latter have been included in recent editions of different lexicons. The small number of studies concerned with the works of Tarnóczy, or even the ones which mention them in an indicative manner, show us that the literary-historical investigation has so far neglected or has almost completely forgotten about his life work.

The primary sources of our research were old Hungarian prints. We have regretfully acknowledged that in our archives and libraries there cannot be found any manuscripts of these works, and that none of the few surviving letters written by Tarnóczy are linked to his literary oeuvre. To our knowledge, there exists only one such letter which was published in full by Acsády Ignác in 1887. However, today this cannot be found in the location to which he refers (National Archives of Hungary). In 1675 Tarnóczy addressed the letter to Esterházy Ferenc. In this he requests support for the publication of *Mennyben vezető Kalauz*, which he probably did

not receive given that his Bona translation was offered to Szegedy Ferenc. From our secondary sources we would like to mention the catalog of Lukács László which was of great help in writing the biography. The overview of the fragmentary literature regarding the works of Tarnóczy was described in the above mentioned literary-historical research.

In the summary of his life course we have followed the frequently alternating locations of Tarnóczy's student years and teaching days. Knowing the rules and regulations of the uniform Jesuit educational policy (*Ratio studiorum*), we have gained knowledge of the course of school years, the subjects and general methods of teaching, as well as of extracurricular activities. While presenting the teaching years of Tarnóczy, we discussed about his supervisory, spiritual and prefectorial tasks as well. Like his Jesuit companions, he has been given many assignments: he was the historian, councilor, monitor and regent of different colleges, later he became the rector of the University of Győr. He also served in local churches of several cities, while in Bratislava he was the president of the Agony Society. While studying the often changing locations of his life, we paid attention to the place and time of the appearance of his works. Thus, we managed to obtain data and conclusions regarding the circumstances of their creation, as well as about the presumed reader layer of his works. Among his patrons, in accordance with the contemporary practices, there were mostly high-ranking dignitaries and clerics. Among the recipients, the name of Vice General Bercsényi Miklós and that of Prince Esterházy Pál appear twice. In 1680 the Bellarmino translation was published and in 1685 the *Jó akarat*, both with the assistance of the former, while Esterházy Pál financed the first two volumes of the Latin eulogium series.

We carried out basic research in what regards his career, as well as the approach, analysis and impact of his works. These were processed in chronological order and with special attention given to the language of appearance. Accordingly, in the fourth chapter we have discussed about the Latin writings, in the fifth chapter about the translations, while in the sixth and seventh chapters we studied the collection of meditative works written in Hungarian which represent the main part of our research. We discussed about the investigations concerned with the circumstances of their origin, as well as with characteristics regarding their content, structure, genre, rhetoric and style.

The comparison of the translations with the source texts was done on the basis of philological and theoretical considerations. As a result, we can conclude that although Tarnóczy is loyal to the source text in terms of content and form, in some cases his translation shows signs

of text expansion tendencies. This is mainly observed in the translation of cited quotations: in many cases he implements the Latin citations into the Hungarian text and freely interprets and explains them, according to the current message. Similarly to the Jesuit practice, Tarnóczy consistently replaces and corrects the missing or erroneous source references in both translations (especially in the case of the biblical verses). Regarding the differences in length, we can mention that these are mainly due to the different structural characteristics of the source and target languages. The Hungarian language is more verbose than the Latin – this is partly due to grammatical traits and partly due to contemporary terminological problems. As we have seen, similarly to his contemporaries (e.g. Huszti István), Tarnóczy has created new terms for those Latin concepts which did not exist in the Hungarian language. The comparison between Giovanni Bona's *Manuductio* and its translation by Tarnóczy was extended to the translations of the Protestant Huszti István. From the comparison of the translations made by the authors belonging to different denominations, we can obtain the following observation, which, in general, is typical for the 17th century meditative literature: while in the case of the Protestant translator there can be found several intentional mistranslations, these do not affect the essential message of the devotional work. The transcripts that modified the reports originating from other confessional affiliations are mainly concerned with differences in devotional practices and with the different organizational structures (monasticism). The possible expectations generated by the differences in the headline do not prove to be viable: the denominational differences are not greater than Tarnóczy's more liberal treatment of the text.

Looking at the oeuvre of the Jesuit author, we can state that the features of Counter-Reformation are totally absent from his writings (with one exception: the Bellarmino translation). Literary research concerned with the early modern age has noticed this tolerant trend which began to be a characteristic trait in the second half of the 17th century. The polemical tone between denominations is mainly left out from such devotional books. This explains why people read the works of writers belonging to other denominations and reveals the reason behind Huszti's translation of the Cistercian monk's *Kalauz*. Besides the fact that Tarnóczy's work lacks the argumentative tone (in matters of faith), his writings perfectly fit into the Catholic Revival reform program of the Jesuits. The eulogium series, written in Latin, targets the distribution and presentation of the (newly formed) respect for the holy Hungarian kings. Similarly, his book entitled *Titkos értelmű Rósa* – written in Hungarian, which was a novelty at that time – was

conceived with the intention of promoting the veneration of the Virgin Mary and the practice of the Rosary meditation.

The writings of Tarnóczy have a cultural-historical significance, given that these were available and comprehensible for a wide range of readers. While his philosophy book written in Latin was aimed at students from Košice, the eulogium series was intended for the religious education of learned lay readers, as well as for foreign and domestic nobles and citizens. Taking into account his entire literary work, we can say that he wrote strictly user literature. This mainly applies to his devotional works, as well as to his prayer and contemplation collections. His Latin writings, significantly different in genre, had a practical purpose. Examining his octavo format prayer and contemplation collections, we can discover the typical traits of 17th century devotional literature: the secularization of meditation, the mixing of genres, the intertwining and coexistence of different theological traditions. His contemplation collections were mainly intended for the private use of lay people. The target audience comprised sick, healthy, young and old people alike. Two of his translations, similarly to his critically acclaimed *Holtig-valoró barátság*, were books that did not only prepare the reader for a „good death” but also taught about life. Tarnóczy’s translation of Roberto Bellarmino’s *De arte bene moriendi* is pronouncedly interpreted as *ars vivendi*. This is suggested by the Hungarian title as well: *Nagy mesterség a jó élet*. It intends to be a guide on the road to salvation, but it is mindful of the possibility of death in every moment of the day. The author „is present” in the works through his admonitions and guidelines for prayer practice and behavior. His books are not only juxtaposed prayers and meditative texts, but also pieces of advice related to small details of everyday life, as well as comforting psalms quotes.

The spiritual-historical significance of Tarnóczy’s devotional works is due to the fact that his books offered a kind of life program: they targeted the reinforcement in Christian faith and morality, as well as the development of an intimate religious life. On one hand, the prayers formulated in first person deepened the meditation, while on the other hand through these the theological message could reach more easily the pious reader. His last three writings: *Jó akarat*, *Választott nyíl* and *Vigyázó Szem*, which were published in Vienna, were thematically and structurally closely related. Their main thought revolved around the agreement with the divine will, as well as the renouncement of one’s own will. This is what Tarnóczy calls *good endeavor*. All three of his works are essentially based on the achievement and practice of these ideas and,

more broadly, this includes the essential message of his entire work. After all, this is presented to the reader as the art of good living, this being the key to the salvation of the soul. The message is usually transmitted through several chapters as a didactic treatise, which is followed by practical exercises: prayers and meditative texts formulated in first person. The scriptural references, the indications and quotations of religious and secular writers, the thesis-like parts containing expressive and colorful examples contribute to the comprehension, which is a condition for good deeds. The frequently used expression of „practicing the presence of God” is both an intellectual work and a volitional action. The importance of the oeuvre in literary history is partly due to the fact that the stylistic and rhetorical aspect, as well as the expressive and selected language of his books is extremely remarkable; additionally, his works influenced not only the religious literature, but also the secular poetry (presumably the *Rózsakoszorú* by Gyöngyösi István). The significance of Tarnóczy’s works in the history of art is reflected in the widespread distribution and popularity of the illustrations of the engravings presented in the biography of Saint Ladislaus.

SELECTED BIBLIOGRAPHY:

ACSÁDY Ignác

1887 *Egy nagyszombati könyvkiadás 1675-ben* In Magyar Könyvszemle, (1–6), 239–241.

ACSAY Ferenc

1901 *A győri kath. főgimnázium története. 1626–1900*, Győr

ANTAL Beatrix

2005 *Az esztergomi főegyházmegye állapota Kollonich Lipót érseksége kezdetén, 1695. (Kánoni kivizsgálási jegyzőkönyve alapján)* In Egyháztörténeti Szemle, 6 (1), 48–61.

ARIES, Philippe

1980 *L'uomo e la morte dal medioevo a oggi*, Laterza, Roma–Bari

ASSMANN, Jan

1999 *A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban*, Atlantisz Könyvkiadó, Budapest

BÁLINT Sándor

1998 *Ünnepi Kalendárium, III.*, Mandala Kiadó, Szeged

BARNA Gábor

1986 *Az élő szentolvasó magyarországi elterjedése* In Vigilia, (5), 67–75.

1998 *Az élő Rózsafüzér kunszentmártoni társulata*, Szeged

BARTÓK István

1993 *„Szükséges azért az jó fordítás, és hasznos...”: Vázlat az 1630–1700 közötti magyarországi fordításirodalom kritikátörténetéhez* In ItK, 97 (4), 451–469.

1998 *„Sokkal magyarabbúl szólhatnánk és írhatnánk”. Irodalmi gondolkodás Magyarországon 1630–1700 között*, Akadémiai Kiadó, Budapest

2008 *Terminusok és szakkifejezések: Medgyesi Pál és a magyar tudományos műnyelv* In FAZAKAS Gergely Tamás–GYÖRI L. János (szerk.), *Medgyesi Pál redivivus. Tanulmányok a 17. századi puritanizmusról*, Debreceni Egyetem, Egyetemi és Nemzeti Könyvtár, Debrecen, 156–163.

BERNS, Jörg Jochen

2000 *Höllenmeditation. Zur meditativen Funktion und mnemotechnischen Struktur barocker Höllenpoesie* In KURZ, Gerhard (ed.), *Meditation und Erinnerung in der frühen Neuzeit*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 141–174.

BESTUL, Thomas H.

1989 *Chaucer's Parson's Tale and the Late-Medieval Tradition of Religious Meditation* In *Speculum*, 64 (3), 600–619.

BITSKEY István

1995 *Katolikus egyházi énekek. (RMKT XVII. sz. 15. k.)* In *ItK*, 99 (2), 252–256.

1997 *Püspökök, írók, könyvtárak. Egri főpapok irodalmi mecénatúrája a barokk korban*, Eger

2006 *A német nyelvterület jezsuita egyetemei és Magyarország a kora újkorban* In SZILÁGYI Csaba (szerk.), *A magyar jezsuiták küldetése a kezdetektől napjainkig*, PPKE BTK, Piliscsaba, 481–495.

2009 *Katolikus reform és ellenreformáció a kora újkori Magyarországon (Az újabb kutatások szemléje)* In FAZAKAS Gergely Tamás–CSORBA Dávid–BARÁTH Béla Levente (szerk.), *Egyház és kegyesség a kora újkorban. Kutatástörténeti tanulmányok*, Debrecen, 35–58.

BORIÁN Elréd

2006 *A történetíró Kazy testvérek háttérbe szorításának politikai okai* In SZILÁGYI Csaba (szerk.), *A magyar jezsuiták küldetése a kezdetektől napjainkig*, PPKE BTK, Piliscsaba, 300–311.

BUTZER, Günter

2000 *Rhetorik der Meditation. Martin Mollers 'Soliloquia de Passione Iesu Christi' und die Tradition der eloquentia sacra* In KURZ, Gerhard (ed.), *Meditation und Erinnerung in der frühen Neuzeit*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 57–78.

CARLSMITH, Christopher

2002 *Struggling toward Success: Jesuit Education in Italy. 1540-1600* In *History of Education Quarterly*, (2), 215–246.

CUNNINGHAM, Lawrence S.–EGAN, Keith J.

1996 *Christian Spirituality. Themes from the tradition*, Paulist Press, New Jersey

CSONTOS Nóra

2004 *Az idézetek jelölésének módja a magyar nyelvű nyomtatványokban (a XVII. század közepétől az idézőjel megjelenéséig)* In *Magyar Nyelvőr*, (128), 245–247.

DUCLOW, Donald F.

1983 *Everyman and the Ars moriendi: Fifteenth-Century Ceremonies of Dying* In *Fifteenth Century Studies*, (6), 93–113.

ERDEI Klára

- 1980 *Ecsedi Báthori István meditációi és európai hátterük* In ItK, 84 (1), 55–69.
- 1982 *Modellfejlődés Ecsedi Báthori István prózájában* In ItK, 86 (5–6), 620–626.
- 1990 *Auf dem Wege zu sich selbst: Die Meditation im 16. Jahrhundert. Eine funktionsanalytische Gattungsbeschreibung*, Wiesbaden

FEJÉR Georgius

- 1835 *Historia Academiae Scientiarum Pazmaniae Archi-Episcopalis ac M. Theresianae regiae literaria*, Buda

FILA Béla–JUG László

- 1997 *Az egyházi tanítóhivatal megnyilatkozásai*, Örökmécs Alapítvány, Kisterenye–Budapest

FISCHER, Karl A. F.

- 1987 *Die Kaschauer und Tyrnauer Jesuiten-Universitäten im 17. und 18. Jahrhundert. Namenslisten der Professoren* In Ungarn-Jahrbuch, 15, 117–185.

GÁBOR Csilla

- 2002 *Meditáció, teológia, nyelvalkotás. Roberto Bellarmino elmélkedő könyvének magyar fordítása* In GÁBOR Csilla–SELYEM Zsuzsa (szerk.), *Kegyesség, kultusz, távolítás*, Stientia, Kolozsvár, 11–36.
- 2004 *Elmélkedés - interkonfesszionális átjárás - nyelvi program. Három XVII. századi példa* In BITSKEY István–OLÁH Szabolcs (szerk.), *Religió, retorika, nemzettudat régi irodalmunkban*, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 384–400.
- 2004 „*Religiosa actio mentis*”: *Meditációelmélet és meditációtípusok a kora újkorban Európában és Magyarországon* In Uő. (szerk.), *Devóciók, történelmek, identitások*, Scientia, Kolozsvár, 9–60.
- 2007 *Doctrine–Virtue–Memory. Seventeenth-century Hungarian Devotional Literature in European Context*, Cluj University Press, Cluj-Napoca
- 2008 *Elmélkedés, meditáció: a kutatás állása, feladatok, tervek* In SZELESTEI NAGY László (szerk.), *Lelkiségtörténeti számvetés, Pázmány Irodalmi Műhely*, Piliscsaba, 55–62.
- 2009 *A szőnyeg színe és fonákja: Fordítói elvek és gyakorlatok a régi magyar irodalomba* In *Literatura*, (1), 44–52.

GAJTKÓ István

- 1936 *A XVII. század katolikus imádságirodalma*, „Élet” Irodalmi és Nyomda Rt., Budapest

GALAVICS Géza

2003 *Thesenblätter ungarischer Studenten in Wien im 17. Jahrhundert. Künstlerische und pädagogische Strategien* In KARNER, Herbert–TELESKO Werner (hrsg.), *Die Jesuiten in Wien*, Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 113–130.

2004 *Magyar diákok 17. századi tézislapjai Közép-Európában* In Művészettörténeti Értesítő, 53 (1–4), 53–80.

GULYÁS István

1939 *A XVII. század katolikus aszkétikus irodalma*, „Élet” Irodalmi és Nyomda Rt., Budapest

GYULAI Éva

2009 *A jezsuiták sárospataki Agonia-kongregációja a 17. században I.* In Egyháztörténeti Szemle, 10 (1), 3–31.

HARGITTAY Emil

1999 *A Campianus-fordítás és Pázmány irói pályakezdése* In ItK, 103 (5–6), 661–665.

HELTAI János

2008 *Műfajok és művek a XVII. század magyarországi könyvkiadásában (1601–1655)*, Universitas Kiadó, Budapest

HOLL Béla

1992 *Tarnóczy István: Ttikos értelmű rózsza (1676)* In UŐ.(s.a.r.), *Régi Magyar Költők Tára XVII. század*, 15/B. Jegyzetek, Akadémiai Kiadó–Argumentum Kiadó, Budapest, 80–82.

IMRE Mihály

2001 *A XVII. századi retorika és irodalomelmélet műhelyében – gondolatok Bartók István könyvéről* In Irodalomtörténet, 82 (1), 131–149.

INCZE Gábor

1931 *A magyar református imádság a XVI. és XVII. században*, Theologiai Szemle Kiadása, Debrecen

IVÁNYI Emma

1991 *Esterházy Pál nádor közigazgatási tevékenysége (1681–1713)*, Akadémiai Kiadó, Budapest

KECSKEMÉTI Gábor

1998 *Prédikáció, retorika, irodalomtörténet. A magyar nyelvű halotti beszéd a 17. században*, Universitas Könyvkiadó, Budapest

KERNY Terézia

- 1993 *Szent László lovas ábrázolásai* In *Ars Hungarica*, (21), 39–54.
- 1996 *Szent László halála és temetése a képzőművészetben* In *Magyar Egyháztörténeti Évkönyv–Annales Historiae Ecclesiae Hungaricae*, Budapest, 73–83.
- 2000 *Néhány dunántúli Szent László ábrázolásról* In MIKLÓSI-SIKES Csaba–KERNY Terézia (szerk.), *Szent László király emlékei Dunántúlon. Tanulmányok*, Sümeg, 69–88.
- 2000 *Szent László tisztelete és középkori ikonográfiája* In HANKOVSKY Béla–KERNY Terézia–MÓSER Zoltán, *Ave rex Ladislaus*, Budapest, 30–41.
- 2006 *Szent László és a magyar szentek tisztelete a jezsuitáknál (1550–1630)* In SZILÁGYI Csaba (szerk.), *A magyar jezsuiták küldetése a kezdetektől napjainkig*, PPKE BTK, Piliscsaba, 424–440.
- 2010 *Szent László hódolata Szűz Mária előtt (XIV–XIX. század)* In CSÖRSZ RUMEN István (szerk.), *Ghesaurus. Tanulmányok Szentmártoni Szabó Géza hatvanadik születésnapjára*, rec.iti, Budapest, 515–540.

KNAPP Éva

- 1995 *Vallás és társadalom Kassán a 17–18. században* In *Századok*, (4), 791–812.
- 2001 „Gyönyörű volt szál alakja”. *Szent István király ikonográfiája a sokszorosított grafikában a XV. századtól a XIX. század közepéig*, Borda Antikvárium, Budapest
- 2001 *Pietás és literatúra. Irodalomkínálat és művelődési program a barokk kori társulati kiadványokban*, Universitas, Budapest

KNAPP Éva–KILIÁN István

- 1999 *A soproni jezsuita díszletterv-gyűjtemény*, Enciklopédia Kiadó.

LECLERCQ, Jean

- 1982 *The Love of Learning and the Desire for God. A Study of Monastic Culture*, Fordham University Press, New York

LUKÁCS László–MOLNÁR Antal

- 1997 *A homonnai jezsuita kollégium (1615–1619)* In BALÁZS Mihály–FONT Zsuzsa–KESERŰ Gizella (szerk.), *Művelődési törekvések a korai újkorban*, Szeged, 355–374.

MÉSZÁROS István

- 2000 *A katolikus iskola ezeréves története Magyarországon*, SzIT, Budapest

MILLER, John D.

- 2002 *Beads and Prayers: The Rosary in History and Devotion*, Burns & Oates, London
- NAGY Iván
- 1858 *Magyarország családi czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal*, III., Budapest
- 1859 *Magyarország családi czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal*, V., Budapest
- NÉMETH Gábor
- 1991 *Gyöngyösi testamentumok és fassiólevelek, 1642-1710*, Heves Megyei Levéltár, Eger
- ŐRY Miklós
- 2006 *Pázmány Péter tanulmányi évei*, PPKE BTK, Piliscsaba
- PÁSZTOR Lajos
- 1940 *A magyarság vallásos élete a Jagellók korában*, Budapest
- PETRŐCZI Éva
- 1997 *Egy fordítás háttértörténete. Lewis Bayly: The Practice of Piety–Medgyesi Pál: Praxis Pietatis* In ItK, 101 (5–6), 634–650.
- 2008 *Régi bort új tömlőbe - néhány új szempont Medgyesi Pál Bayly- fordításának vizsgálatához* In FAZAKAS Gergely Tamás–GYÖRI L. János (szerk.), *Medgyesi Pál redivivus. Tanulmányok a 17. századi puritanizmusról*, Debreceni Egyetem, Egyetemi és Nemzeti Könyvtár, Debrecen, 164–173.
- POLGÁR Ladislaus
- 1957 *Bibliographia de historia Societatis Iesu in regnis olim Corona Hungarica unitis (1560–1773)*, Institutum Hungaricum, Romae
- RUBIDGE, Bradley
- 1990 *Descartes's Meditations and Devotional Meditations* In *Journal of the History of Ideas*, 51 (1), 27–49.
- RUH, Kurt
- 2006 *A nyugati misztika története. I–II.*, Akadémiai Kiadó, Budapest
- SCHEER, Monique
- 2006 *Rosenkranz und Kriegsvisionen. Marienerscheinungskulte im 20. Jahrhundert*, Tübingen
- SINKOVICS István–SZÉKELY György
- 1985 *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története 1635–1985*, Budapest
- SOMMERVOGEL, Carlos
- 1896 *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus*, VII., Bruxelles–Paris

SÖVEGES Dávid

2007 *Fejezetek a lelkiség történetéből II. A reneszánsz humanizmustól a II. Vatikáni Zsinatot követő változásokig*, Bencés Kiadó, Pannonhalma

STOEGER, Johann N.

1855 *Scriptores Provinciae Austriacae Societatis Jesu*, I., Viennae

SZABÓ Flóris

1964 *Források kódexeink halál-szövegeihez* In ItK, 68 (5–6), 681–690.

SZARKA Anna

1994 *Az unvári jezsuita kollégium és a munkácsi püspökség könyvgyűjteménye*, Bessenyei György Könyvkiadó, Nyíregyháza

SZEKFÜ Gyula

1938 *Szent István a magyar történet századaiban* In SERÉDI Jusztinián (szerk.), *Emlékkönyv Szent István király halálának kilencszázadik évfordulóján*, III., MTA, Budapest, 3–80.

SZELESTEI NAGY László

1987 *A jezsuiták történeti forrásgyűjtésének kezdetei Magyarországon* In Magyar Könyvszemle, 103 (3), 161–172.

1989 *Irodalom- és tudományszervezési törekvések a 18. századi Magyarországon. 1690–1790.*, OSzK, Budapest

2005 *Katolikus népénekek a 17. században* In ÖTVÖS Péter–PAP Balázs–SZILASI László (szerk.), *A magyar költészet műfajai és formái a 17. században*, Szeged, 175–179.

2007 *A magyarországi Jézus Szíve- tisztelet kezdeteiről* In MOLNÁR Antal–SZILÁGYI Csaba–ZOMBORI István (szerk.), *Historicus Societatis Jesu. Szilas László Emlékkönyv*, Budapest, 245–255.

2008 *A katolikus egyháztörténeti kutatásokról* In Magyar Sion, 2 (44), 263–268.

SZILÁRDFY Zoltán

2000 *Sajátos típusok a magyar szentek barokk kori ikonográfiájában* In CSÉFALVAY Pál–KONTSEK Ildikó (szerk.), *Magyar szentek tisztelete és ereklyéi*, Keresztény Múzeum, Esztergom, 55–88.

2007 *A magyarországi művészet hódolata Xavéri Szent Ferenc előtt. Kultusztörténet-ikonográfia* In MOLNÁR Antal–SZILÁGYI Csaba–ZOMBORI István (szerk.), *Historicus Societatis Jesu. Szilas László Emlékkönyv*, Budapest, 256–282.

SZINNYEI József

1909 *Magyar írók élete és munkái*, XIII., Budapest

SZÖRÉNYI László

2002 *Tarnóczy István Szent István- életrajza, a „lapidáris stílus” remekműve* In Uő, *Philologica Hungarolatina*, Kortárs Kiadó, Budapest, 101–110.

TENENTI, Alberto

1989 *Il senso della morte e l'amore della vita nem Rinascimento*, Giulio Einaudi, Torino

[TRENCSÉNYI-] WALDAPFEL Imre

1932 *A Rózsakoszorú forrása* In Uő., *Gyöngyösi-dolgozatok*, Pallas, Budapest, 20–32.

TÜSKÉS Gábor

1997 *A XVII. századi elbeszélő egyházi irodalom európai kapcsolatai (Nádasi János)*, Universitas Kiadó, Budapest

2006 *Egy történelmi toposz a 16–18. századi egyházi irodalomban* In BENE Sándor (szerk.), *„Hol vagy, István király?”. A Szent István-hagyomány évszázadai*, Gondolat, Budapest, 237–267.

TÜSKÉS Gábor–KNAPP Éva

1992 *Vallásos társulatok Magyarországon a XVII – XVIII. században* In Néprijzi Látóhatár, 1 (3–4), 8–36.

2002 *Egy történelmi toposz az egyházi irodalomban: Magyarország – Mária országa* In Uő. (szerk.), *Az egyházi irodalom műfajai a XVII–XVIII. században*, Argumentum, Budapest, 11–54.

2002 *II. Rákóczi Ferenc meditációi* In Uő. (szerk.), *Az egyházi irodalom műfajai a XVII–XVIII. században*, Argumentum, Budapest, 150–196.

2004 *Populáris grafika a 17–18. században*, Balassi Kiadó, Budapest

2009 *E.S. és a Rózsakoszorú* In Uő., *Sedes musarum. Neolatin irodalom, tudománytörténet és irodalomelmélet a kora újkori Magyarországon*, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 273–300.

W. O'MALLEY, John

1993 *The First Jesuits*, Harvard University Press, Cambridge

ZSOLDOS Attila

1990 *Matricula Universitatis Tyrnaviensis 1635 – 1701*, ELTE, Budapest